ИЗЛАЗИ У СРЕДУ И СУБОТУ.

ОГЛАСИ
плаћаю се од свакога реда из гармонда први пут 6, а после 4 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА.
На годину 10 фор., на пол. године 5 фор., на четврт 2 фор 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол. год 50 гроша, на четврт год 25 гроша

Уредништво е у господској улици у кући г. Ђ. Гвоздановића.

БРОЈ 78. | У Новоме Саду, у суботу 30. септембра 1867. | ГОДИНА XX.

Позив на предплату.

Овим месецом навршує се трећа, а од октобра починѣ последня овогодишня четврт. Тим поводом учтиво позивамо п. н. наше читаоце, да изволе на наш лист предплатити односно предплату поновити.

Све већи брой предплатника сведочи нам, да пошт. публика наша уважава подпуно правац нашега листа. Од свакоє стране независни, имаући подпору єдино у одзиву наше публике, ми ћемо и одсада одважно заступати само чисто народне интересе, без обзира на личности какве. Неповодећи се за западнячким яловим теоријама и празним речима, старамо се ми, да по силама своима начело православнога славенства заступамо.

Наш лист доноси од свију краєва србства поуздане извештає о сваком збитию, коє се нашега народа може ближе тицати. Важниє новости добиямо телеграфом.

»Напредак« стои на 3 месеца 2 фор. 50 н., на два месеца 1 ф. 70 н., на месец дана 85 н. а. в.

За Београд и Србију прима предплату разноситель »Напредка« и »Данице« у Београду, г. Михаило Кузмановић.

Наручбине без новаца неуважаваю се.

ПОЛИТИЧНИ НАЗОРИ.

III.

Има у нас младих тобоже философа који тврде, да је свађа и раздор у земљи од највеће користи, кад непријатељ са свију страна наваљује. Ми тима мудрацима остављамо на вољу, нека се у тој својој мудрости љуљушкају.

Као што смо свагда тврдили, тако тврдимо и сад, да морално трвење народа самог у себи свагда је по развитак и напредак човечанства од користи. Но најпосле, као што нам за то сва прошлост, па и најновија садашњост по гдигди јамчи, и сам физичан раздор — боље рећи: одпор здраве свести народне против навале заглупљавајуће аристократије или деспотског свирепства, никако од хрђавих посљедица по напредак народа био није.

Али ипак зато незнам, да ли мудрог човека на свету има, који би саветовао, да у онај мах, кад нам зликовци кров над главом упале, да тада се око огњишта гонимо и бијемо, у место да помоћи пропадајућој домовини тражимо.

Од Француске данас, нећу да рекнем цео (да немисли ко, да у добу Наполеона I. живимо), али по света зазире. Данашњи цезаризам, као и бивша република, једнако се боре против манитих теорија, којима тобоже мудраци и политичари француски државу и народ подриваше и подривају. Од 1789. до данас Француска је 6 пута државни облик мењала, 14 устава примила и уништила, па и данас, кад боље у унутарњост тог народа завиримо, који је, тако рећи, у европској цивилизацији од најстарији — стоји Француска још у оној доби свога напредка, кад је Наполеон I. на престо ступао.

Данас наша омладина држи села и по ти сели указују се апостоли, који очевидно неповерење народа према свим ауктoритетима световним и духовним хоће да побуде.

Ми свагда смо против тога, кад ко јаван орган за нападање и обарање појединих личности злоупотребљава. Но кад ове личности на јавност се изтакну и својим начелима — или боље рећи: својим искључивим интересом свет обмањују и јавном мнењу такав ток хоће да прибаве, који очевидно на моралну и материјалну пропаст народа води — у томе случају држимо не само за спасоносно, него шта више за свету дужност своју сматрамо у атар напредку и о-безбеђењу народа нашег глас свој подићи.

„Даб сам законе Атињанима, какове заслужују, сходне духу, сходне природи њиховој,“ то су речи Солонове.

Свима нам је до тога стало, да од туђег робства народ наш преко Саве слободан видимо. Народ се италијански за нечувено кратко време ујединио, па ујединиће се и немачки. Ми знамо из повестнице, па знамо и из најновијег доба, да су највеће демократе најпоузданија помоћ влади и владаоцу своме били, кад је с поља непријатељ на народ навалио, или кад је ваљало, да народ у атар народном поносу своме на мегдан изиђе

Напори италијанских републиканаца свима су нам познати; па има ли и једног од њих који је у атар својој идеји раздор у земљи самој на штету народној слободи 1848., 1859. као 1866. покушао? —

Странака је међу Италијани тада било разних начела, као што их и данас има; но опасност која је слободи народа италијанског грозила, све их је спојила и сложила

А шта се у нас чини — у нас, у тој под четири круне развитланој шачици народа?

Није доста само, што се у Новом Саду начело „неограничене једнакости“ по познати сели, па и у Заставином подлистку проповеда, него се ево већ и по дистрикту, по Срему апостоли намећу, да у својој душевној слепоћи и друге заслепљују.

„Основ и обстанак свакој држави — највећа републиканска врлина свагда је религија“. Овај аксијом старији је него наш век; ова пословица у природи је човечанској положена.

Шта ми о уставу у обште мислимо, ми смо већ рекли; устав ма какав никоме се стално накаламити неда. Устав је условљен од околности, које у друштвеном животу у народа владају.

Незамерамо ми никоме, што начела републиканска по себи изповеда и подупире; али то ми као conditio sine qua non сматрамо, да је дужност свакоме, да докаже, да су по прекосавски наш народ та начела спасоносна, и да нису по њега мртви облици и непознати појмови, него да су му у прошлости у природи самој основана Јер баш ти исти људи, који данас највише о србској републици сневају, ти исти људи исповедају, па и предају по сели и начела, тако рећи, скотска комунизма.

„Брат судац овај“ — „старији брат владика онај“ — „ако овако на села долазили будемо, црква ће нам саевим излишна да буде.“

Кад ми само неби знали, па што ове и овима подобне идеје смерају! Кад нама само неби познато било, да органом те занешене неколицине ветропировића човек под насловом као спомоћник управља, који усљед површне науке своје пљен оних моралних зликоваца постаде, што својим теоријама не само француски народ трују, него и у другим народима код сваког оног одзива налазе, који основне науке и права појма о условима друштвеног, или боље рећи, државног живота, који појма о правом напредку и развитку човечанства немају!

У лавиринту републиканских — комунистичких — и социјалистичких теорија са ветрењаком чуда се обично сбивају.

Истина је, да ће бесвестна гомила свагда радије уз оне да пристане, који на заставу своју „неограничену једнакост“, који деобу свију добара без обзира на данас постојеће околности изтакли буду; који хришћански брак, својину приватних добара опорекну и пропалице и неатљивце на ноге дигну, да од имућнога својину и имаовину отимају и подједнако деле.

Ове и овима подобне исповеди Бабефизма, Кабетизма (Voyage en Icarie) и Сен-Симонизма, свагда ће, наравно, бесвестној гомили допасти се; али ми знамо из француског превратног доба да тренутак обично настати мора, кад се бесвестан мора да освести и разувери. Тако је и француски народ, увидивши таштину тих теорија и пагубне посљедице, ладнокрвно своје бајаги погубогове Бабефа и Дарте ја 1793. под палошем целата гледао.

Република по себи никако зло није, него шта више, гди постоји, може се рећи, да у тој држави народ живи, који је за подпуну самовладу сазрео и изобразио се. Па с тога и знамо (да и опет пример из француског државног живота наведемо) да се је народ француски 1830, као год пре и после тога доба, у атар републици дигао. — Али праве намере Барбеа и Бланкия, као и млогих других једномишљеника, несмераше на пожелану републику, него хтедоше, као што је хисторски доказано, да се само постојећи устав обори, а главна идеја беше управо комунизам, беше воља, да се институција приватне својине и имаовине за векове уништи и државни живот у комунистичком смислу преобрази.

Ми смо за добро нашли народ наш, а особито браћу нам преко Саве од сваке заразе чувати, која се неосетљиво хоће у чисте живце народа нашег да увуче, и под видом републиканске пропаганде не само преврат против постојећег устава, него и преврат у народу самом проузрокује и по слободу народну од замашне штете да буде.

Но дубљи поглед и пријежно разматрање подају нам повода рећи, да се не само републиканизам, него сувише и комунистичка зараза, и то не само по сели, него и у јадним компилацијама заставиног спомоћника појављује. —

Као узор репу лике ововечног државног живота сматрамо ми сјужене државе американске. Американску републику створиле су физичне и политичне околности народа самог. — У Америци је својина и привреда собствена основ држави и државном животу, а наши тобоже републиканци веле, да је својина крађа! У Америци је религија од највећег замашаја, а наши занешењаци радују се, што у бирцузи и на сели више света виде, него у цркви! У Америци је брак и жена, тако рећи, највећа светиња, а у тих занешењака важи то све само као скотска пужда!

Ми мислимо: ко Алфом почне, тај Омегом завршује; ми мислимо: ко са Сен-Симонизмом леже, да са истим идејама и устаје.

J. Г.

СРБСКА ЦРКВЕНА ОБШТИНА У НОВОМ САДУ.

(Д.) Таки у почетку примећуємо и на општу радост изявлюємо, да онай опасни дух, кои є новосадском обштином на силу Бога завладао, данас већ очевидно изчезава.

У обштинской седници 28. септ. разних є предмета било — но први є седницу г. новосадски градоначелник значайном беседом своіом односно предлогом без предлога одпочео.

Уверени смо, да ће тежко ико помислити, да онай човек, кои є уредник листа био и у сваком погледу, кад год се є нѣга што тицало, свагда на явност апеловао, да се тай човек данас явности бои, и да є баш тай човек јуче у обштини устао да предложи, да се „разбойници части“, (да речи нѣгове наведемо) „они, што беседе поєдиних обштинара и што се у обштини догађа, явности предаю и изврћу“, из седнице на полѣ изагнаю.

По нашем мнѣню свакой лажи и клевети лека има. Ко є невин — поштенѣ изискує, да онадаче те тобоже повређене части у суд позове.

Новосадска є обштина свим суграђанима бирачима и небирачима право уступила, да у обштинске седнице као слушаоци долазити могу. Кад є ово право свима уступлѣно, има ли здравог разума, коц би на то пристао, да се од явности ико изключити може? Па ипак, кад претња насилием, и полициіом (види 75. брой Напредка) г. А. Сандића и І. Груића, гимназиске професоре, од саучешћа у праву публике уздржала ниє, подиже се у јучераньой седници г. др. Св. Милетић, новосадски градоначелник, in persona и стаде примећивати, да є обштина аутономна, да има право са явности по вољи располагати (другим речма: неку публику, па ма пияну и непристойну, трпити, а неку, па ма и найпристойнию, из седнице изагнати). Найпосле рече и то да се обштина тек у парламентарном начину говора вежба, да се човек често збуни, муцне, но да люди у седницу долазе, кои беседе явности предаю, пресию на целу обштину (зар и на беседника? — та он све бар презире!) чине, те тако човек несме, што хоће, да рекне!

Само нечиста савест сведока нетрпи. Што се бои г. др. Св. Милетић својих речи? Зар он држи, да у обштини тако мало разборитих люди има, да ће му вавеки нѣгове претеране и без сваког правног основа потегнуте жалбе против патроната и других лица слепо са „живио“ да одобрава? — Или мисли ли тай славни родолюб, да се у явной седници и у моралном телу све оно говорити може, што год є нѣму по ћуди, или што при чаши вина подноси, да се после не само он, него и сви они, кои уз нѣга присташе, стидити мораю, кад све ово у явним органима чита?

У јучерашньой седници деспоции и тероризму свестних обштинара часи су избили. — Обштина се є јучераня достойна свога позива показала; єр кад є г. градоначелник сав узбуђен говор свой изпраскао: да су неки люди ту, коє би изагнати валяло, пре него што се деланѣ обштинско одпочне, — нечу се ни єдан гласак, ниєдно „живио“, шта више, немило ћутанѣ увери га, да ће са предлогом своим да наседне. И заиста одпор беседи нѣговой изразила є обштина тиме, што є противну примедбу г. Емила Чакре са „чуймо — тако є!“ подпуно одобрила.

Ово є веома леп знак пробуђене свести и држимо, да є крайнѣ време, да се слободна свест оног несрећног духа ментише, кои іой слободну волю, као вампир крв, тамани.

„Засада іош непредлажем, што сам хтео; но ако се іош што у новинама узпише, онда ћу да предложим.“

Ядан є то призор био, кад є ово г. др. Св. Милетић после речи г. Емила Чакре убезекнут и застиђен єдва промуцао. — Наравно, да овде ниє било оне безсвестне гомиле свакиданьих безпосличара, кои су у Матици: „наполѣ са Груићем! — наполѣ са Сандићем!“ викали.

Кад кои беседник после сваке треће речи: „онай — онай“ — муцне, наравно, да є томе свако на сметньи. У своіой десператной беседи силом є хтео беседник тай, да све оне ляге и мане, коє су нѣму у явним органима придевене и на обштину да пренесе. Што он за увреду своє части сматра, проглашавао є као увреду целе обштине!

Али јучерашня обштина обманути се дала ниє; она те докторске дисертациє ниє примила; она себе са др. Милетићем ниє хтела да идентификує. Шта више, и сам предлог, да се опет гимназиски патронат министарству тужи и нове сметнѣ и препоне патронату чине — и то ниє јучерашња обштина хтела да прими и одобри.

У течаю претресаня разних предмета вредно є било чути и видити како се и докторско високоумиє на пулу свести може. Здрава лоћика єдног богослова и єдног економа застиди на очиглед два доктора права: гг. Св. Милетића и Стевана Павловића. Они раздрешише сршене им поймове о одношаю патроната према обштини; они им про-

тумачише, да є патронат у смислу повластица само врховной власти одговоран а не обштини; и тако се зби, те се є обштина од нових бламажа сачувала, на коє их оба споменута високоучена доктора хтедоше да наведу.

Ми смо рекли неки дан, да учтивост изискује, да се предмети за претрес наменути пре седнице приправе. И како онда, тако и данас примећујемо, да је у томе погледу велики неред. „Има још нешто од консисторије о учитељима!“ зачуше се при свршетку гласови. „Хајде да и то свршимо!“ — „Нема — нема, ниє ту!“ — „Ал о учитељима!“ — „Да — да — ту є!“ — Председник стаде читати: како є конзистория извешћена, да є єдан члан обштине евангеличке вероизповеди. — „Нећемо да чуємо! — Нећемо! — нека то конзисторија чита.“ — Но већина гласова абије жели, да се учтивост према конзистории ода и да се акт прочита.

И овде є вредно било чути, како є г. др. Милетић свога подпредседника Матице Српске (господара машамоду Ст. Николића), о коме є доказано, да є евангеличке вероисповеди, бранио. Као да є у суду на рочишту заступник свога клиєнта био, тако є и овде ексцепцию учинио: да до конзисториє стои, да што жели, сама извиди и обштини докаже; єр он држи, да „кои є у свему Србљин, кои є подпредседник позоришта српског био (а данас подпредседник Матице?), да тай православну веру оставио ниє — он неверує никоме, да є г. Ст. Николић евангелик.“*)

Познато нам є из пређашнєг дописа, шта є г. градоначелник св. патриярху као врховном патрону подметао. Данас можемо придодати іош ово, да є г. градоначелник подпуно и сам уверен, да обштина на законом путу према патронату гимназиском ниє! — Кад є г. Давидовић запитао, да ли ће гимназию у смислу обштинске обвезе да кречи, почем є обштина сваку свезу са патронатом прекинула, рече г. градоначелник ово: „Гимназия є ово калуђерска — калуђерска, а не *наша*, (валяда ту мисли свою клику) но ипак нека се кречи, премда смо ми на правом путу и што радимо, право имамо, али сили се противити неможемо, почем ће министарство сигурно против нас да реши!“

Чинимо позорним сваког свестног обштинара и сву читаћу публику на ове, да се благо изразимо, прекардашене изразе. Кад се тиче обштину да за собом повуче, ту говори о праву обштине; а кад се тиче, да свою лакоумну погрешку забашури, таки се на силу неку силу тужи, коя є свима праведна, само њему и онима не, кои су уз њега!

Држимо, да ће сваки онай, коме Бог памет одузео ниє, подпуно поняти, каквим се средствима наши славлени гдикои родолюби служе, кад се тиче да своє намере постигну. Они су први родолюби — они су либералци — они су све на свету; а данас, као што є очевидно, желио би г. градоначелник, да є Бахово време, када є он у униформи адјунктисао, да по вољи из обштинске седнице људе изтеривати може, само да свою жељу у атар своме интересу, па ма на штету обштини и српском заводу, употребити може!

*) Господар Стева Николић могао є увек србовати; али то є факт, да є он лутеран, а као лутеран неможе бити члан православне обштине. То є бар ясно.

ДОПИСИ.

Н. — У **Београду**, 25. септ. Код нас сада наступаю врло озбильни дани. Кад помислимо само, да ни прост єдан уговор нема смисла, где се неби о каквоме рачуну, о каквой одговорности говорило, шта онда можемо судити о ономе уговору, кои влада єдна са народом веже!

Народ у растроєной маси живећи, на скоро осети потребу своє организациє, на скоро осети недостатке у вршеню своих интереса, о одржаню свога бића; осети, да оставлен тако самоме себи, образує само поим о некой живећой маси, а никако поим народа; сама народна привреда са знацима свога опадања опоминє га, да што пре потражи себи єдну врховну управу, коіой ће то бити задатак, да се о уређеню његову постара, да се побрине о надокнађеню свию оних недостатака, кои єдан народ уређеним народом чине, коя ће врховна управа дакле да поим народа — заступаћи га на земльишту његову — у поим организоване државе приведе. Ниє се дакле чудити, кад у овай пар та врховна управа као нешто изненадно ускрсне, ниє се после чудити, што се та управа, по своме заниманю — *владом* назове; ню є створио сам онай народ, коме є потребовала; ниє се далє чудити, да єдан или неколицина, носећи на себи име: влада, могу са єдном големом масом тако управляти, да и найстрожиє мере употребити може против самих оних, кои су є поставили; єр народ створивши єдном за себе владу, он іой се и поверио и на милост и немилост, он іой є само дао у задатак његово уређенє, да се стара о постиженю његових интереса, да се у опште о добру његову брине, па сад нека она избира начин, коим ће то све найболє постићи моћи — он іой є наравно свагда на услузи за припомаганє. То є мисао, коя єдан народ тако за свою владу веже; єр єдном растроєн народ већ є искусио, да сви владати не могу и да на таки начин нема о његовой будућности разговара. А сад опет с друге стране появлює се влада као нека обвезна односно одговорна личност, за сва дела, коя су іой поверена, и као таква мора доћи єдном до сукоба са свои поверитељи, а и они, што су више подложни своіой влади, тим ће оштриє рачуне да поишту на оном месту, коє се за тай посао одреди. А свестан народ врло то добро зна, да онай, коме и за кога он полаже све своє труде, мора за њих одговоран бити, єр тек снага є снага и она є свагда на страни већине; и єдан човек неда се за нос вући, а где є од тога маса!

Ти састанци дакле, на коима се ови послови раде, зову се: *народна скупштина*. Тай се знатни дан код нас приближує и већ кад ови редци угледаю света — заступници народа заузеће своя места — коих важност, не сумњамо, да неће поняти — у саборници, где ће владалац њихов да их с найискреніом добродошлицом поздрави. Владалац Србиє, свестан свога позива, с найрадоснии срцем показаће се међу заступницима свога народа, єр не ће стрепити од своих племенитих дела, коя є само за народ свой починио.

И ми поздравлямо народну скупштину, коя ће се на миоль дан састати у Крагуєвцу, с найсрдачниіом добродошлицом. Важна се дела имаю на њой претресати — іош се важниим послѣдицама надамо. Да живи народ и његов владалац! Само слога и љубав између њих свршиће тешке задатке, кои им предстоє.

Чуєм, да ће Гершић опет постати професор на великой школи. Него мислимо, да не ће та кошуља тако брзо опет бити изврнута на стару меру. Заповедници обич о строго се држе своих речи. За бруку, што чуєм, да се међу ђацима велике школе због постављаня професора диже, ниє вредно, ни да вам являм; то су овде врло незнатне маленкости. Њино є: да уче

Кише ових дана и сувише; већ се радо трпе и врује пећи. Капути су зимски у послу.

Баш сад оглашую топови одлазак кнеза Михаила у Крагуєвац.

♁ У **Београду** 21. септ. Одавде се крећу 25 т. м у Крагуєвац на скупштину.

Руски генерални консул г. Шишкин повратио се из Русиє и донесе дарова и прилога за богомолє. Он и његова госпођа поклонише цркви св. Марка у Палилули одежду за свештеника и ђакона. За цркву Ружицу у тврђави четири велика свѣтњака пред олтар, а іош два и іош већа поклонила є сестра г. Шишкина. Осим овог поклонише и воздух и друге приборе за свету тайну. Графиня Блудова поклонила є реченой цркви Ружици одежду за свештеника и ђакона.

Госпођа г. Шишкина са побожним своим осећанєм обраћала се и другима првима госпођама рускима, да жртвую на ову богомолю, коя беше вѣковима зароблена; али како у Русии лѣтом по градовима мало станую, то ниє могла извршити оно, што осећа и жели. Међутим она ће у той добротворной намѣри успѣти. Госпођа Шишкинова родом є из Москве, рођена кнегиня Шкавска и она є ограђена племенитим осећанєм за свако побожно и богоугодно дѣло. У обште є код Руса велика побожност, па им Бог и помаже.

♂ У **Срему**. Разумео є наш читаћи свет, да є народна странка у Срему свой први састанак 17. септ. о. г. у Ердевику имала. Срце ми є препуно осећая и народног поноса том приликом од велє радости у грудма заиграло, видећи, како су се верни и свестни синци нашег народа на договор у часу кобну и без позивница са свию краєва убавога и китнястога Срема сакупили, да даду од себе гласа, да чує наш свет о нама, да сазна радознала публика, кои задатак имаде у овом по нас све одсудном времену народна странка, коя є то свето име на се узела.

И ако є у Срему у време споменутога састанка како винова, тако и кукуружня берба у найвећем єку била, то ипак том приликом бияше доволян брой чланова скуплєн на братско светованє и определєнє становишта, кога се народна странка у овом кобном добу придржавати имаде. Числом 170 чланова одпочело є свети и спасоносни свой рад. Међу нама небеяше грофова, баруна, властела, властелински частника, занешеняка и одпадника народни. Народна странка ниє имала велелєпни палата на разположеню, нити простория, коя би пришавшу браћу у се сместити могла. Плаво небо са сведоком бога свезнаюћег и са благим зрацима топла сунашца, беяху над збором овим у дворишту обштине ердевичке. Ту ниє било трибуна нити скупоцена намештая. Прост столац са неколико клупа, са мастионицом и неколико табака папира, беше све, што нас є задоволявало. Надасмо се и приличном брою нашег чиновништва, али нам нада на празно остаде. Осим гг. Шандора Рогулића, др. Божидара Плавшића и срезког ранарника г. Іована Ђорђевића, небеяше никога више, єр присуствующе обштинске билєжнике, коима хвала, што се у довольном брою нагону срца свога свойски одазваше, немогу у жупаниске частнике рачунати. Чудом сам се чудио, да є г. среза ердевичког судац Младеновић баш у тай пар званично одсутан бити морао. Што г. сремски пристав Новаковић ниє се том приликом видити дао узрок є по свой прилици тай, што из Шида приспети могао ниє, макар да и из Шида задоста чланова беяше. Евала споменутим гг. жупаниским частницима, кои се непобояше грожнє, коя є онима намењена, кои се у народной странци виђаю, хвала им и опет, єр посведочише, да им є више до народа, кога су и они синци, стало, него ли до грожнє и њни послє дица. Народ є те своє врстне синове регистрирао. Г. пристав илочки Стойшић дошао є по свршеном већаню по свой прилици зато, што є записник о изтраги против младога Якшића због прослова на илочкой беседи говоренога, саставляти морао.

Овай састанак ничим окужен био ниє. Збором овим владала є єдна помисао и єдна желя. Єдном душом дишући овай збор, поздравио є председник привременог одбора, вредни и валяни жупник ердевички г. Янко Томбор, єзгровитом беседом, разложивши начин и циль овога постанка. У своме говору г. Томбор узгред споменуо є и ону у Кукуєвцима 10. септ. т. г. одржавану мађаронску конференцию, те є у кратко описао поєдине личности и њиове противнародне умишляє. Говор тай, кои є био израз осећая свию присутни, прекидан є бивао више пута са „живио!“ „тако є!“ По довршеном говору своме прочитао є г. Томбор програм. састоєћи се из пет точака, кои є непроменєн, речма гг. Грчића и Филиповића само у нешто модификован, єдногласно примлєн. По том є избран г. адвокат Грчић за предсѣдника народног средоточног одбора са десет приседника, и то четири из Вуковара, и шест из свакога среза по єдног, кои ће подєдно бити председници срезки одбора, коима ће се по два и више поузданика из сваке обштине придодати. Средоточни одбор имаће своє седиште у Вуковару. За овим є слѣдовало єдногласно и из свег срца „живио краљ, домовина, и народ!“ а по том разлаз на обед братски код поєдиних родолюба приуготовлєн.

Заиста ово лепа прилика бияше, да се познамо, да єдан другоме своє народне осећає исповедимо и заверимо се: од предузетог правца само сили, коя бога немоли, уступити.

Пригодом братскога разговора при обреду дознао сам, на жалост, да є Броцић, кои є мађаронску конференцию у Кукуєвци на дан 10. септ. о. г. сазивао, неколико лица наши у Срему окужио, єр се као подсмеваху скупу народне странке. Чудимо се нашим чиновницима, кои ни у мађаронску нити у народну странку приступити несмию, дакле неспадаю у никою странку! У осталом тешко да се наше чиновништво за своє данашнє кораке каяти неће, но само да доцне небуде (по њих)!

На конац да споменем и то, како є место Кукуєвце, камо су мађарони сремски свою илочку скупштину наставили, ово дана плєном пожара постало Парохиски дом са властелинским кућама и црквом изгореше у по днева. Срећа, што ниє веће штете било. Кад зна Янковић у своєму кукуєвачком дворцу мађароне дочекивати, знаће цркву и парохиски дом, чему є патрон, тако поправити, да цилю своєму достойно одговараю.

⁂ Из **бачког потиса** 24. септ. Невиде досада у вашем штованом листу, да вам є ко явио о несретной смрти уваженога нашег родолюба Симе Р. Стефановића из Туриє, па ево оћу я из чистог поштованя према покойнику да нашой публици његову горку смрт, коя нас є заиста яко потресла, доставим. Он є 14. о. м. у вече од познатог зликовца Іоце Медурића из Туриє код тамошнєг местног кнеза кроз прозор из пушке устрелєн, само зато, што су реченог зликовца тога вечера, кад се он силом у њиово друштво наметути хтео, одбили — дакле из несрећне освете! — Кад є Симу самртно зрно кроз леђа до груди пробило, рече несретни Сима своме друштву: бар да ме є на место убио! Чак сутра дан после подне у три сата изданує є, а умро є у найлепшим годинама.

Симу сваки жали, єр є био ватрен и искрен Србин. Он є чак на Цетиню био, само да упозна тай найврсниі део народа нашега, и одатле є гусле яворове донео, кима нас више пута чисто србски разговараше, — иначе у друштву тио є био; али где є озбильно што требало казати, ту се ниє стидео. Зато га сви од срца жалимо, нити ћемо га скоро заборавити. Лака му црна земља била!

Убица є одма побегао и неки га дан ухвати чувени наш жупаниски комесар г. А. Иванић у Н. Саду. Као што чуємо, хтео є преко Саве пребећи, но од Иванића неби се могао нигде скрити, єр се овай изяснио, да ће га ма до Стамбола гонити.

θ Из **окружия кикиндског** 25. септ. Имаући пред очима народну корист с єдне, и махинациє, коима се кр. повереник овог окружия при рештаурации магистратской послужио, с друге стране, за патриотску дужност држимо и она дѣла, коя се у пркос праведном очекиваню народном учинише, на видик изнети.

Као што є у овом ценєном листу обелоданєно, кр. повереник почео є задатак свой код обштина, и то с променом бирова и обштински представника извршавати. При намештаю или промени ових на народну се желю ни найманє обзирао ниє, єр є у више обштина, у пркос доказиваню, да његови кандидати за бирове, нарочито због њиовог владаня способни нису, опет он оне бирати даде, коима є за учинєне му услуге обвезан.

Бележнике є ставио на изкушенє; при изборима магистратски чиновника морадоше се они онако понашати, како су им новоизбрани бирови шапутали или намигивали.

По свршетку избора магистратски чиновника дође прекорачени ред на бележнике. Ове би требало, као и друге обштинске поглаваре и магистратске чиновнике бирати, али кр. повереник, знаући, да у многим обштинама такови бележника има, кои би се обштине радо опростити хтели, па да се верним извршником његови намера неблагодарним показао неби, за добро нађе само брата свог рођеног шогора (опет дакле шогоршаг! у кою год обштину човек завири свуда мора на сродство да наиђе!) у Кумани, а поред овог (да се Власи не досете!) и кикиндског бележника с декретом потврдити, и ове избора опрости, а друге остави, да магистрат с њима расположенє учини и њему свршетак на потврђенє поднесе.

Под бр. 39. од 28. септ. по р. являући обштинама, да є рештаурацию свршио, о бележницима ово вели: „С овим заключуєм дакле задатак рештаурационалног кралєвског повереништва є тим єдним додатком, да ће магистрат іош у по гдекоіой обштини представништво обштинско у смотреню бележника обштински преслушати и у дѣлу намештаня бележника учинєна расположеня са представничким изясненията заєдно мени на потврђенє поднети.“

По овой наредби диштриктски су бележници єдни у читавой кралєвини у изузетку; свуда се бележници заєдно с обштинским поглаварством по жељи и захтеваню обштине бираю; овде се єдни с Дерфловским декретом, без знаня и єдног обштинара, самовластно наименую, а други се оставляю, да им магистрат с представништвом капу крои. Има ли іош гдегод оваке уставне практике као овде?

Незнамо, хоће ли новоизбрани магистрат ову наредбу кр. повереника верно извршити, али то нам є познато, да є ова наредба код свию обштина велико огорченє учинила. и да се неке обштине против овог самовлашћа тужити спремаю. Овом є наредбом кр. повереник свршетак свог деловаия

крунисао Тако се дакле слога и љубав међу народом, кою є сам препоручивао и проповедао, утврђує?

Нови Сад, 29. септ. Синоћ беше концерт рускога тенористе г. Д. А Славвнскога. Ми ћемо само толико рећи, да г. Славянски има врло приятан, мек и љубак глас, коим савршено и художнички уме владати. Слушаоци били су усхићени нѣговим певанѣм, што су бурним одобраванѣм и показали. Гѣце Ирина и София Кодине врло су добро свой тешки задатак решиле; не манѣ и г. Франта Петрић, кои є своим свиранѣм осветлао образ своіой чешкой домовини. Г. Тоша Недељковић одабрао є песму, коя никако ниє за декламованѣ, а на несрећу и нѣгов орган и начин предаваня вису нимало за овакове прилике. „Даворѣ на полю Косову“ ниє се декламовало, чему є болест дотичне личности на путу била. Публике є врло мало било — тако мало, како смо на жалост већ вични у Н. Саду! Г. Славянски дбће прексутра у недељу руги концерт.

— Г. Милан Костић (родом из Сивца у Бачкой) вратио се из Києва, где є две године дана студирао у духовной академии са найбољим успехом.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. У сретноме Мађарорсагу гмиже од руских емисара. Осим синова израилѣвих ниво од руских рубаља ниє чист. Да су Славени и православни сви из реда плаћени од Руса, то є код Мађара готов посао. Али ни они нису без греха рускога. Радикалци мађарски беде Деаковце т. є. феудалне аристократе, да имаю симпатиє спрам Руса Године 1849, када є аустриска войска свуда била побеђена и кад су у Дебрецину прогласили републику, збациви са престола дом хабсбургерски: у той невољи обрати се бечка влада руском цару с молбом, да іой помогне и да опет хабсбургерску династию дигне на престо угарски. Руски цар обећа помоћ єдино с тим условлѣм, ако Мађари сами буду нѣга молили, да руска войска поврати ред у Угарской. Влада бечка подчини се вољи рускога цара, сазва у Пожун сабор од аристократа мађарских, и ту єдногласно решише, да моле рускога цара, како є воля народа мађарскога, да руска войска прекине грађански рат. На той молби подписало се преко 90 магната. Кошут вели, да су уз Деака данас сви од тих магната што су у сабору; сви су били руской войсци додани то као комесари, то као шпиюни; дакле, вели Кошут, та господа крива су доласку Руса у земљи. Чудно є, да се о том пожунском сабору слабо шта знало и говорило све до данас. Али зато и Кошуту пребацую руске симпатиє. Кошут то проглашава као увреду части, на што Кеминь наводи кошутово писмо Бађану из Арада, где предлаже, да се с Русима начини примирие тако, да се династии Романовской понуди угарска круна. Ово писмо врло є озловољило Мађаре и редактор „Хона“ Јокан вели, да ниє било нужде то писмо износити, а Кеминю прети да и он (Јокан) има писама, коя є добро сачувао. И тако руски стриц у цепу є свию Мађара, т. є. има у цепу све Мађаре, како сами Мађари веле. Изгледи, збиља, по Мађаре врло лепи!

— Други законски предлог поднесен земаљском сабору тиче се приманя єдногa дела годишнѣга прилаганя на државне дугове од стране угарске круне. За 1868. имаю ове землѣ 36,101,705 ф. платити од целе суме од 145,339 017 Од тога имаю платити у сребру 15,492,586 ф Нарочита комисия одредиће све то. Од 1869. плаћаће землѣ угарске круне на државне дугове годишнѣ 29 мил. фор. од чега 12 мил у сребру. До 1. мая поднеће се законски предлог, да се сав државни дуг на єдну ренту сведе. — Трећи законски предлог односи се на савез царински и трговачки. По овоме є област обе половине аустриске монархиє єдна царинска и трговачка област и има исту царинску линиє Уговори трговачки, царински, пловидбени, консулатски, поштански и телеграфски, учинѣни пре овога савеза, важе и далѣ за обе половине. Нове уговоре прави само министар иностраних, а сабори дотични одобраваю. Постовће тарифе итд. могу се укинути или изменити само кад се оба министарства одн. сабора поразумею. Царином управляю дот. владе у своіой области. Трговачка застава є досаданя са доданим угарским бояма и грбом; досаданѣ дот. наредбе постов. Министар иностраних послова управля пословима односећим се на пловидбу по рекама, на кое се односи дунавски уговор од 1857. Постовће железнице управляю се по подобним начелима. Консулатима управля министар иностраних. Монополи и дот. посредни порези управляю се у обе половине по истим начелима. Аустриска валута остає и далѣ, али ће се радити око заведеня златне валуте на основу франка у вредности 10, 20 и 25 франака, далѣ новци од 40 и и 1. ф. од сребра, далѣ ситни новац од 10 н. манѣ да се куе. Мера, вага итд. гледаће се да у обе поле буде иста. Становници обе половине у обе су половине ка урођеници. Уговор овай важи на 10 година.

ЗАГРЕБ. „Нови Позор“ нема среће у Бечу. Већ су му почели узапћивати поедине броєве, а шат га усреће и са каквом парницом.

— Ово су професори збачени ради „народних агитация“: директор реалке Торбар и катихета Рихтарић у Загребу; гимназиски професор Коринек и учитељи главне школе Шах и Марик у Загребу; катихета у гимназии Лончаревић и катихета реалке Ягић, професор Семеновић сви у Вараждину, у Пожези професори гимназиски Ковачевић, Павичић и Кесерић; у Осеку гимназиски професори Павец, Кодрић и Радетић Осим тога има и других промена Остали професори с малим изузетком укорени су „ради фантастичких санярия о славенской народности и слободи.“ И тако се Хрватима слади слобода мађарска!

БЕЧ. Положай барона Байста занста є узрман, што приписую феудалном и клирикалном упливу. О томе већ све бечке новине говоре.

ПРАГ „*Политика*“ є опет добила парницу на врат због єдногa чланка Тужена є ради велеиздајства.

— Ове зиме живиће више руских отмених породица у Златноме Прагу.

СРБИЯ. За народну скупштину миіольску изабрани посланици по заниманю су: 51 кмет, 27 земљеделаца, 5 свештеника, 1 банкер, 1 шпекулант, 31 трговац, 1 ковач, 1 игуман, 3 помоћника кметска, 1 меанция, 1 писар, 1 архимандрит, 1 протоврей. За варош Крушевац биће нов избор.

РУСИЯ Велики кнез Алексиє Александровић вратио се са свога пута по туђим морима.

— За три године саградиће се нов гвоздени пут од Пота на црноме мору до Тифлисе у дужину 285 врста.

ГРЧКА Грчке новине пуне су благодарности спрам Русиє. коя єдина іош подржава кандиску ствар Кандиска народна скупштина явила є консулима европских сила у Канеи, да они непримаю султанове амнестиє.

ИТАЛИЯ. У папиной области на више страна букнула буна и появиле се чете слободнячке. Било є више судара међу њима и папином войском. За папу веле, да ће остати у Риму, ма шта било. Међутим новин гласови являю, да се Италия са Француском споразумела, да Италия узме сву папину област, а папи само Рим да остане

ПАРИЗ. Врло є пикантно, што пишу из Париза єдном немачком листу о политици Наполеоновой, кою овако означаваю: Европа нека се подели на три државе оснивањем велике државе романске, германске и славенске. Ако би се той намери Наполеоновой стављале препоне, он ће онда бити против уединѣня немачке државе. Наполеонова тактика, веле, у томе є, да различним путем у исти мах иде своіой мети, како ће се у згодной прилици моћи латити овога или онога правца Има људи, кои мисле, да ће се ипак начинити савез француско-пруско-руски и то на штету Аустриє; тима людма доћи ће у помоћ мнѣню та вест „Сидайче Пресе.“

— У Паризу спрема се министарска криза, на кое су се у Бечу забринули. Уплив Лавалета и Рухера код цара Наполеона расте, а ова два државника желе зближенѣ са Пруском и напуштанѣ салцбуршког уговора Особито Рухе приятель є Пруске, а противник Байста, коме способности не цени много Од како се Рухе вратио из Карлових Вара, починѣ у околини Наполеоновой появљивати се расположенѣ ненаклонѣно Аустрии.

— Бивши министар Фул умро є.

— У Паризу очекую аустрискога ћесара 13. октобра.

— Лавалет є постављен за министра иностраних послова.

БРАТ-МИШО!

Ви немате право, јер се љутите. Та љутина тако вас је заслепила, да нисте добро ни видили, што сте читали, те није ни чудо, што сте погрешно читајући погрешно и схватили. Ви позивате мене, да докажем, што сам у моме допису из Баната (ако ће вам мало олакшати бол, брат Мишо, то слободно држите да му је постанак у Н. Саду. Ваљда знате по „Застави,“ да се може допис уредакцији правити, а постанак му назначити у Босни или Србији) написао, а невидите, да сам ја тамо свако казивање потврдио; дакле ви треба да побијате, а не ја да доказујем. Ово би био одговор на сва ваша потраживања, брат Мишо. Али кад ми дасте повода, то нећу пропустити, да оно, што вам је тавно, боље разјасним, и где је мало доказа, да их још више набројим. Дакле на I. одговарам ово:

Беседе ваше по селу, а нашме Владана Ђорђевића и Владимира Јовановића, не само да пропагују идеје републиканске, што би још и боже помозио било, него скотске-комунистичке, које су између болестног мозга Бабефа, Фурије́ра и Сен-Симона. Непосредно о овоме може се сваки уверити, који чита у подлиску „Заставе“ штудије Сен-Симона. Више шта о томе да су заиста хтели репови шефова Заставини преврат у Србији учинити, може се видити под V.

II. Дрзкост је велика од вас, брат Мишо, кад сте се усудили поред толики сведока, што их је било при банкету после прве омладинске скупштине код „зеленог венца,“ истини у очи пљувати и порицати моје речи, што сам их о наздравици г. Милетића и одпоздраву на исту, навео. Тако пресно лагати, то је само вами својствено, пак за слабу увреду то и држим, кад ми ви кажете, да лажем.

III. На треће нека одговори ова беседа, којом је изасланик Преоднице Милетићеве, др. Љубомир Ненадовић, поздравио „Зору“ у изванредној седници од 9. фебр. 1867. „Драга браћо! Имам да вам изјавим срдачан поздрав од Преоднице, која ме је амо послала, да вам један предлог поднесем.

„Ако ми узчекали будемо од године до године, да на омладинској скупштини заједнички радимо, а за то време спавали будемо, то нећемо никад задатку свом одговорити. Једно дружство треба другом кредит да отвара. Будући су времена озбиљна, то треба наш труд да удвостручимо и сву пажњу на народ обратимо. Преодница је тога ради поделила себе на одсеке: правни, за лепу књижевност, за природословље, за споразумљење са осталим дружинама, за спремање предлога за идућу омладинску скупштину, а најважнији је одбор тај, који ће на оне људе, који су на крмилу народа српског, мотрити, народ поучавати, шта треба у овом времену радити, коме своје поверење поклонити; тај одбор имаће задатак још и то, да позове народ на подпомагање омладинског органа, који би трудом читаве омладине изалазио Преодница жели, да и Зора један таки одбор изабере, који би требао што скорије са преодничним у свезу да ступи. Тај одбор, што га је Преодница изабрала, ради већ у велико, јер је мене овамо у Беч, а једног одборника (текелијанца Тошу Недељковића) у Крагујевац послао. Још вам и то јављам, да је тај одбор решио, да се служи само оруђем говора и да после три месеца има тек дати друштву извештај о раду свом.

„Ми несмемо бити мирни гледаоци важних догађаја што долазе, шта више и ми сами треба да у том боју учествујемо, и то душевно, да се ставимо у резерву, јер ми несмемо напред, (о узору омладински!) што нас нема ко заменути, а ако ми т. ј цвет народа српског први погинемо, онда је све пропало; (канда је био у боју под Т. Бечејем:) тек у крајној нужди онда морамо и ми у бој. Треба добро пратити догађаје у политичном свету, треба народу казати, на кога своје очи да упре и на кога да се ослони. Омладина мора гледати, да и најмању клицу партаје угуши. И ево вам још једанпут предлог у кратко понторавам: Преодница жели, да Зора одбор изабере, који ће гледати: 1. да се српска омладина сједини (ваљда у смислу Милетићеве Преоднице); 2. који ће за дужност имати, да прати све догађаје политичне и да стражари над људима, који народом управљају; 3. који ће предлоге за идућу омладинску скупштину преправљати, и усљед свега тога 4 старати се, да што пре један омладински орган изалазити почне.“

Посљедице овога предлога назначно сам у допису.

Осим овога имате ми побити и то, да није текелијанац Илија Вучетић ишао у Беч у истој ствари, и да нису говорили некима: „ако морате ви гласати, кад сте плаћени, неморам ја,“ и: „лако је теби пити, кад ти Милетић плаћа.“ Сумњам, да ћете хтети то све признати, шта је говорено и рађено у Бечу, где нисте ни били, кад нећете да признате ни оно, где сте присуствовали и где је толики сведока моме тврђењу било. Кад нам то докажете, онда ћу жељи вашој одговорити, и то ако је неодољива, јер неби рад био изнашањем имена шкодити људма.

(Свршиће се.)

Изява.

Ја налазим испод мог достојанства и једну реч одговорити онима, који су из „гомиле“.

Ја нећу да имам ништа са слугама у газдиним стварима

Илија Вучетић (у бр. „Заставе“ 87.) зна добро, како се њему доказива и какву физично-геометричну физиогномију имају ти инштрументи, који се на њега апликују; па опет иште, да му се докаже!

Ко није кадар добивену ћушку осветити, нек несвети другог — бољег од себе. — Баста!

Трива Ранђ, правник.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ БОСАНСКЕ.

Под овијем именом штампају се народне пјесме, које сам у Босни скупио, и које већом страном женскиње пјевају. Књига ће износити чистих пјесама 24 табака на осмини у 384 стране Цијена је врло умјерена и стоји за предуписнике у Турској 10 гроша турскијех, а изван Турске 1 фор сребра. — Пјесме су особито красне и важног садржаја, као: митологичке, побожне, божићне, уз кољевку, жетелачке, колске, свадбене, о крсном имену, шаљиве и различне љубавне пјесме, за које нико не ће пожалити што је учинио мали трошак спрам величине књиге, кад је само једном прочита, а камо ли кад се више пута њиме разговори у веселим и суморним часовима

Предуписати се може, у овдашњој царској печатњи и код уредништва. у Београду „Свјетови.а“, у Новом Саду „Напредка“, у Загребу „Позора“, у Задру „Народног листа.“

ГГ. скупитељима посла ће се за труд једанајеста књига. Рок предуписивању траје до 18 октобра; новци се полажу кад се књига прими. — Дућанска цијена повис ће се на 15 гроша, или 1 фор. и 50 новч аустр. вриједности.

У Сарајеву, 18 авг. 1867.

Јер. БОГОЉУБ ПЕТРАНОВИЋ,
учитељ.

ИСТОРИЈА
народног образовања код Срба
ПРВА КЊИГА

већ се штампа и до Митровадне биће сасвим готова. За то јављам свакоме, кои жели ову књигу добити, нека се упише најдаље до Митровадне, јер ћу само онолико књига штампати, колико буде уписника.

Књига ова награђена је из фонда И. М. Коларца, па за то сам и означио малу цену, да је сваки може лако набавити. Цена је за Србију 6 гроша, а за Аустрију 60 нов. а вр. Новци се полажу, кад се књига добије у руке; али имена уписника нека се пошљу што пре, да се могу на крају књиге штампати.

Моје пријатеље и познанике молим, да се потруде и да скупе што више уписника, јер овака књига, која говори о народном образовању, треба да се што више растури по народу. Ко пошље 10 уписника, добиће једну књигу на дар.

Имена уписника из Србије нека се шаљу у Београд или г. Стеви Раичевићу фактору држав. штампарије, или г. Јоци Авакумовићу секретару апелације: а из Аустрије нека се шаљу у Нови Сад г. Ацијћу секретару Матице.

Алимпије Васиљевић,
професор.

ЗАБАВА СРБКИЊАМА
V. књига,

која ће донети III свеску (последњу) класичнога романа

Последњи дани Помпеја,

што га је с енглескога од Булвера превео: Лаза Костић, предата је у штампу и биће за кратко време готова. Ова свеска биће од свију досадањих свезака највећа обимом. Будући други послови г. преводиоцу нису допуштали, да превод пре доврши, то смо и свеску ову истом сада у штампу дати могли. Цена је свесци 50 новч.

Прве четири свеске могу се такође још добити, свеска по 50 н. Садржај им је:

I свеска. Приповедке Н. В Гоголља с рускога превео Ђ Поповић. I. (Сорочински сајам. — Вече уочи Иван-дана. — Ноћ уочи божића. — Записници сишавшега с ума.) Од ове свеске има залишних врло мало комада.

II. свеска. Приповедке Н. В. Гоголља II. (Стари свет. — Страшна освета. — Роб. — Невски проспект.)

III свеска. Последњи дани Помпеја роман Е. Л. Булвера, с енглеског превео Л. Костић I.

IV. свеска. Последњи дани Помпеја II.

Само наручбине с новцима уважавају се. Наручбине нека се изволе послати уредништву „Напредка“, или уредништву „Данице“ у Н Сад.

НАЈНОВИЈЕ.

Из **Суботице** явља нам се, да є голема несрећа постигла посланика на угарском сабору, г. Емила Манойловића, єр му є умрла кћи у 18 той години свога живота.

Загреб. Овде се говори, да ће кардинал Хаулик за администратора своє диецезе добити мађарскога бискупа Хорвата Михаля.

Беч. Бискуп брненски окружницу є издао против „московских“ агитация. Н. В. цар изразио му є зато нарочитим писмом найвише признанѣ.

У Бечу су ових дана очекивали демонстрациє по улицама, те є войска била окуплѣна.

Бечки „Цукунфт“ има гласове из Београда, да се у Босни и Бугарской често чує: Живио краљ Михаило Обреновић!

Исти лист каже, да ће се операт српскога конгреса од 1865. скорим поднети найвишем потврђеню.

„Цукунфт“ дознає, да ће Мађари на Србию ићи, док се у Аустрии дуализам и у войсци изведе.

Баварски министар Хохенлохе у сабору є рекао, да южна Немачка неће да се претопи у северни немачки бунд, но да ће спрам овога да дође у одношай савеза међу државама, а и Аустрия као природан савезник да се узме у обзир.

Грчка. Са Крете отишла є египатска войска. Омер паши то є неправо.

Говори се, да се договара Грчка са Србиом, Црном Гором и Влашком.

Русия. Будући се Француска оружа, то се и Русия у великом размеру спрема за могуће ратне прилике.

Париз. Овде се говори о предстоећем рату међу Француском и Пруском, и то іош ове зиме.

ТРГОВИНА.

БЕЧ 25. септ. Данас є дотерано 2690 волова цена од центе 26—29 ф.

СИСАК. 24. септ. Довоз є непрестано слаб, зато и продая слаба; шенице 2000 ваг. босанске по ф 5—5 25 н. кукуруза босанска 1000 ваг. по ф. 1 55 – 60 н. Воде долазе.

ПЕШТА 27. септ. Шеница по ф. 6. 80 н. потиска по ф. 6.82 н. лошия по ф. 6.15—20 н. Због еврейских празника стои радня.

Бечка берза од 26. септембра.

5 проц. нар. заим с ян.-юл. кам.				—	64.—
„ „ „ „ апр.-окт „				—	64.—
Металици	—	—	—	—	54 50
Лозови 1839.	—	—	—	—	135.75
„ 1854.	—	—	—	—	71.—
„ 1860.	—	—	—	—	80.20
„ 1864.	—	—	—	—	71.30
Комска рента	—	—	—	—	20.—
Зем. растер. угарске	—	—	—	—	68.50
„ „ там.-славонске	—	—	—	—	66.50
„ „ хрватске	—	—	—	—	68.—
Акциє нар. банке	—	—	—	—	678.—
„ кред. завода	—	—	—	—	171.10
„ држ. жел.	—	—	—	—	231.50
„ потиске жел.	—	—	—	—	147.—
„ дун. паробр.	—	—	—	—	468 —
„ пешт. ланч.	—	—	—	—	376.—
Зал. писма угарска	—	—	—	—	89.75
Лозови кред. завода	—	—	—	—	128.—
„ дун. паробр.	—	—	—	—	85.75
„ трст.	—	—	—	—	119.—
„ будимски	—	—	—	—	23.—
„ Естерхази	—	—	—	—	100.—
„ Салм	—	—	—	—	29 —
„ Палфи	—	—	—	—	21.50
„ Клари	—	—	—	—	24.—
„ Ст. Женоа	—	—	—	—	23.—
„ Виндишгрец	—	—	—	—	17.—
„ Валдштайн	—	—	—	—	18.50
„ Кеглевић	—	—	—	—	12.—
„ Рудолф	—	—	—	—	11.—
Сребро	—	—	—	—	122.25
Дукат	—	—	—	—	5.96
Наполеондор	—	—	—	—	9.99
Империял	—	—	—	—	10.20

Пештанска берза од 26. септембра.

Пешт. ком. банка				—	695.—
„ зан. „				—	214 —
„ штед. акциє				—	1310 —
Будим. „ „				—	425.—
Пешт. вал. млина акциє				—	1290.—
Ланчаника	—	—	—	—	380.—
Тунела	—	—	—	—	72.—
Уг. др. осигур.	—	—	—	—	615 --
Сегед парн. млина	—	—	—	—	700 —

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: уторн и неделя 6 с. у ютру.
Н Сад — Оршава: среда 12 с. ноћу.
Н Сад — Пешта: понед., среда суб пол 3 у ю.
Земун — Сегедин: неделя четв. подне.
Сегедин — Земун: среда и субота у ютру.
Сисак — Земун: понедељник у ютру.
Земун — Сисак: четвртак у ютру.
Београд — Градиште: неделя утор. и четв. у ю.
Београд — Оршава: четвртак у ютру.
Шабац - Београд: понедель. среда и суб. у ютру.
Оршава — Градиште: петак у подне.
Градиште — Београд: суб. понед. и среда у ютру
Београд — Шабац: неделя уторн. и пет. у ютру.

ЖЕЛЕЗНИЦЕ.

Беч — Базиш.

Беч, пол. 7 с. 45 м. ютро 8 с. — м. вече
Пешта, пол 5 с. 19 м. поп. 6 с. 31 м ютро
Сегедин, пол 12 с. 12 м. ноћ. 2 с. 55 м. поп..
Темишвар, пол 3 с. 55 м. ютро 7 с. 47 м. вече
Базиш, дол. 9 с. 1 м. ютро до Ясенова.

Базиш — Беч.

Базиш, пол. 5 с. 55 м. поп.
Темишвар, пол. 10 с. 40 м. ноћ. 7 с. 25 м ютро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. ютро 12 с. 53 м. ютро.
Пешта, дол. 8 с. 56 м. ютро 8 с. 40 м. вече.
Беч, дол. 6 с. 36 м. вече 6 с. — м ютро.
Будим — Трст пол. 6 с. 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м. ютро.
Трст — Будим пол. 6 с. 45 м. вече.
Будим дол. 7 с. 58 м. ютро.
Пешта - Арад пол. 6 с. 31 м. ютро.
Арад дол. 4 с. 40 м. поподне.
Арад — Пешта пол. 10 с 15 м. ютро
Пешта дол. 8 с. 40 м вече.

Сисак — Зидани Мост.

Сисак, пол. 6 с 30 м. ютро 5 с. 20 м вече.
Загреб, пол. 8 с 16 м ютро 7 с. 35 м. вече.
Зид. Мост, дол. 10 с 50 м. ютро 10 с. 45 м. вече.

Зидани Мост — Сисак.

Зид. Мост, пол. 5 с. — м. ютро 4 с. 30 м. вече.
Загреб пол. 8 с. 32 м. ютро 7 с. 19 м. вече
Сисак дол. 10 с. 28 м. ютро 8 с. 50 м. вече
Карловац — Загреб пол. 5 с. 35 м. ютро.
Загреб — Карловац пол. 7 с. 45 м. вече.

ДУНАВ.

Нови Сад 29. септ 6 стопа 6 пал. Долази
Пешта 26. септ. 4 „ 10 „ Долази

ДАНИЦЕ, листа за забаву и књижевност број 26. донео је ове предмете: „Тица на грани,“ песма Јована Грчића; „Три брата,“ црта из живота од Н Ђ. Грујића (свршетак); „Посете,“ песма Симе Павловића; „Одпадник,“ приповедка М. Јокајије, превео М Купусаровић (свршетак); „Из Хајна,“ од Ђ. Ј С; „Из Босне о Босни“ (продужење); „Рана од насека,“ од Д. Ј Прице (свршетак). — Подлистак

Даница излази сваких 10 дана на табаки по велика октава. Свакога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челикоє рез) Цена јој је тромесечна 1 ф. 30 н. а. вр Предплата се шаље уредништву у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

Айд' у Малу Калифорнию!

Подписани се од више година занимао испитиванѣм сремске планине и ниє жалио ни муке ни новца, да изнесе на явност тамошня сакривена блага.

Пошло ми є за руком произвести найболѣ каменѣ за млинове, кои се употребляваю у више парних млинова, ветреняча, воденица и сувача на найболѣ млевенѣ за брашно лебно и за бело.

Такођер има различитих мрамора, кречна камена (подобна писканском). каменита углѣна, креде, брусова, црвене землѣ, црвена камена, аспидова камена итд. Пошто подписани нема новчана средства за вађенѣ горе споменутих предмета, то хоће он да пренесе тай посао єдном друштву на акциє. Она гг. предузимачи, коя желе у томе учествовати, нека се изволе уписати у уредништву „Напредка“.

За добар успех јамчи

Антониє Тунер,
каменар.

216—1—1

КАЛЕНДАРИ
за
1868.
Код
ИГНЯТА ФУКСА
У НОВОМ САДУ

изишли су слѣдуюћи српски календари:

Звездар III. година са 4 илустрациє (Убиство цара Максимилияна; Илия Марко војвода бугарски; Айдуков гроб; Славна ослобођеня борба на Кандии) Садржай: Календар с уметнутим листовима за бележенѣ прихода и расхода; Описаниє речене 4 илустрациє; Песме; Списак епархиє бачке; Смесице; Различито за радиност; Домаће потребе; Вашари; Таблица камата; Одлазак и долазак поште; Наплата штемпла итд. 100 комада за 28 ф. један комад за 35 н.

Српско-народни домаћи календар. Садржай: календар, показатель времена, описаниє Палестине, Песме, Различно за кућу и полѣ, Вашари, Одлазак и долазак поште, таблица камата, наплата штемпла. 100 комада за 21 ф. єдан комад за 30 н

Ружица. Изданѣ 40-га года Садржай: Календар, показатель времена, Начелна духовна достоинства, народне песме, вашари. 100 комада за 13 ф. єдан комад 18 н.

Осим тога има іош и других српских хрватских, словачких, немачких, мађарских, малих и великих календара на продаю на 100 комада, на шуце, или на комад.

209—3—3

Стечай

На упразднѣно место Српскога пароха у Темишварско-градской Цркви отварасе Стечай.

Осим дужности, кое сваки парох у цркви и парохии своіой испуњавати има, иште се од темишварског пароха іош и слѣдеће дужности: Науку христианску у српской градской школи, у четир нормалне, три комерциалне, две протестантске и у дѣвичком манастиру српским девојчицама предавати, војнике овдашнѣ казнене компаниє молитви и благочестию учити, дужности парохиялне како у гарнизону, тако и у болницама гражданским и војничким свршавати; иште се даклѣ од пароха, да є приятним гласом обдарен, точно знанѣ црквенога пѣния и обреда и вештина у проповеданю слова Божиега. Позиваю се дакле сва она господа, коя ово званиє получити желе, да молбеницама своима придруже:

Крштено писмо; сведочбе о свршеним наукама, о моралном и политичном владаню, лекарску сведочбу о подпуном здравлю наиме што се тиче: вида, слуха и гласа. и о досаданѣм службованю свом, и да тако снабдевене молбенице до последнѣг Новембера ове године по наш. календару у плаћеном писму управо темишварско-градской српской општини поднесу.

Плата пак пароха износи: од магистрата 600 ф. а. в. у име сесиє и 8 фати дрва, 300 ф. а. в. од општине у име бира и слободан стан од 4 собе, куће, шпајса, засебан таван и подрум за дрва.

208—1—2

Српска темишв. градска општина.

Kärntnerring Nr. 15.

Ново отворени
ТАПЕТСКИ БАЗАР
у Бечу, Kärtnerring, Nr. 15,
преко од дворца Виртемберга

Тапетски базар

на гласу са своє точне и солидне послуге, препоручує своє велико стовариште найновиих француске и енглески
папирних тапета
од трубе **15** н. и скуплѣ,
1 соба од 12' у квадр. без шпалирска посла од ф. 4.50 и скуплѣ.
1 соба од 12' у квадр. са шпалирским послом од ф. 9 и скуплѣ.
(за трајни и чисти шпалирски посао ямчи се.)
далѣ **дрвени рулови** од ф. 1.80 и скуплѣ,
прозрачни рулови од ф. 2 у скуплѣ.

Обиталишта се примаю за подпуно намештанѣ у Бечу и ван Беча. — Мустре и ценовници шалю се по жељи бисплатно

С поштованѣм
Е. І. Фишер

Тапетски базар

Kärntnerring Nr. 15.

Ц. К. ПОВЛ. ПРВА У АМЕРИЦИ И ЕНГЛЕСКОЈ ПАТЕНТОВАНА

АНАТЕРИН-ВОДА ЗА УСТА

Од практичнога зубнога лекара господина др. **І. Г. Попа** у Бечу (Stadt Bognergasse 2) изнађена есенция за сачуванѣ зуба, побуђує на се позорност зубобольних, од више но десет година дана амо, све већма и већма. Ако многострична химична испитиваня и єсу показала, да Анатерин-вода за уста нема никаквих шкодљивих саставина, ипак се ниє могло докучити, какве су и кое су те поедине саставне чести, и ако се и єсте од многих страна покушавало, да се ова вода подражаванѣм начини, опет зато сва такова покушаваня бише ялова, єр ни єдно недаде резултата, кои би се са есенциом дра Попа и само издалека могао барабарити.

Анатерин-вода за уста, тако рећи животно є средство за зубе; болесне у толико окреилява, да се шуальина даљѣ не расиростире; у исто време расиростире своє доброшворно деловањѣ и на десни и предохраню ове против крвавеня, израстака, ошока и против свию оних болешица, коима су десни тако често изложени ма ради каквог незнашног повода, а зуболоља ма каква мора иресташи, кад се та в да дуже време употреблява. Дакле се неморамо чудити, ако данас видимо Анатерин-воду за уста свуда распрострту.

Хвала явним органима и маня места учинѣна су позорнима на ню, и у нашой монархии мало ће се вароши наћи, у коима она стовариштима ниє заведена, дошла у обичай и где ниє задобила одобренѣ оних, кои су се нѣним успесима већ уверили.

Цена 1 ф. 40 н. замотаванѣ поштом 20. Анатерин-тесто за зубе 1 ф. 22 н Бильни прашак за зубе 63 н. Смеса за испуняванѣ шупльих зуба (без лекарске. помоћи) 2 ф. 10 н.

Може се добити: У **Новом Саду** код г. В. Гросингера апот. и код г. Ф. Шрајбера. У Тителу код г. Т. Ђорђевића и Др. У Београду код г. Секулића апот. У Панчеву код г. В. Х. Графа, апот. и код г. Николића и Нећака. У Митровици код г. Цајзбергера, апот. У Руми код г. Милутиновића. У Вуковару код г. Т. Станића, г. Крајчевића и г. М. Киршбаума 3—3—3

ВРЛО ЕФТИНО

шиє се перво сваке врсте, женске альине и шешири у

Заводу за шав на машину

Антониє Манякове, у Новом Саду, у ћурчиском сокаку бр 1768.

Изврстни састав машине, као и особите околности допуштаю подузетници, да може траян посао давати врло маленом ценом, као: мушку или женску кошулю по 40 н. и више, 1 сукню по 50 н. и више, 1 гаће по 25 н., 1 туце марама за цен по 15 н. и више, итд. Альине и накити како се погоди. 212—2—3

У свой монархии због своє особите ефтиноће, солидне и реелне послуге припознат и сребрном медальом одликовани

магазин за одело
Келера и Алта
(пре Леополда Келера)
у Бечу
Stadt, Graben Nr. 3, 1. Stock, Ecke der Kärntnerstraße
(früher Stock-im-Eisenplatz)

препоруче своє найфиниє рувo за господу свога кроя, увек начињено по найновием журналу, уз ємство найреелниє послуге и за чудо ефтином ценом.

Елегантно
ЗИМСКО ОДЕЛО,
т. є. поставлѣн зимски капут, чакшире и прслук
24 ф.

Зимски капути
сваке боє и кроя, од изврстне материє, добро шивени, поставлѣни и елегантно удешени,
од **14** ф. до **50** ф,

Єсењи капути . . .	од ф. 6	до ф. 28
Єсењи горњи капути	од ф. 8	до ф. 30
Єсењи одело . . .	од ф. 16	до ф 36
Зимски капути без пост.	од ф. 6	до ф. 40
Путничка губа	од ф. 8	до ф. 30
Путничке бунде . . .	од ф. 36	до ф. 80
Ловачке доламе . . .	од ф. 6	до ф. 25
Покућно одело	од ф. 8	до ф. 32
Фракови и героци . .	од ф. 14	до ф. 28
Поповске мантиє . .	од ф. 16	до ф. 30
Зимске чакшире . . .	од ф. 4	до ф. 15
Прслуци различити .	од ф. 2½	до ф. 10

Мустре од материя за желѣне альине готови смо увек на жељу франко послати и на свако писмено питанѣ одговара се одмах франко.

Наручбине лично или писмене уз доброхотно назначенѣ ширине горњих груди, струка и дужине кракова, одмах се уз ємство точнѣйше извршую, и свакой пошиљци додає се од нас писмено ємство, где изриком изявлюємо, да ће одело, кое нестои найболѣ или се недопадне, изменя или се на исканѣ новац онога часа врати.

Осланяюћи се на то, да нашу робу за готово купуємо, да у непосредной свези стоимо са првим фабрикама ово и страноземским, напоследку осланяюћи се на наше твердо начело: што савестниє добро послуживати, препоручуємо се благонаклености п. н. публике што болѣ с увераванѣм, да ћемо све употребити, како ћемо на найеолиднии и найефтиниии начин одговорити сваком изискиваню.

195—8—50 С поштованѣм
KELLER u. ALT
Wien, Graben Nr. 3.

ОПОМЕНА!!

Од пуних 35 година амо ужива своим изврстним свойствима славно познати

бечки сяйни викс за чизме
(без витриола)
ФРАНЦА ФЕРНОЛЕНТА

найлепши глас, те услед у земльи и у заграничию обште приповнате одличности овога артикула, пали су на жалост и неки безобзирни люди (као н. пр. мой бивши књиговодитель, кои хоће да важи као синовац Фр. Фернолента) на ту мисао, да се ките туђим перем, те да под именом „Бечког сяйног викса за чизме“ са подражаваном винѣтом продаю неку абену материю.

Зато являм и до знаня ставлям я,

СТЕФАН ФЕРНОЛЕНТ,

да сам я, кои сам іош за живота мога г. стрица кроз 22 године манипулацию у фабрикованю водио, єдини и законити наследник фирме мога покойног стрица Франца Фернолента, и да є єдино и исключиво у мене, као у таковога, скупоцена тайна фабрикациє изврстнога бечкога сяйнога викса за чизме, кои се никад несуши, него онако добар и за 4—5 година увек подједнако мекан и свеж остає. И зато опоминѣм овим пошт. публику и гг. трговце и опет и што већма, да се недаду обманьивати од шврћа са лошом робом и виксом, што квари кожу.

Моя у трговачком суду протоколована фирма гласи
Стефан Фернолент синовац Франца Фернолента.

Моя є фабрика: Беч, Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 74 Стовариште моє фабрике: пре Grünangergasse Nr. 8, сада є: Stadt, Schulenstrasse Nr. 21. 196—6—12

Беч 1. августа 1867. **СТЕФАН ФЕРНОЛЕНТ.**

Властник, издаватель и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брвотиском Игнята Фукса у Новом Саду.